

Palveluiden järjestämissuunnitelma ja talousarviokehys 2022

Kunnanhallitus 21.06.2021 § 170
987/02.02.00/2021

Nurmijärven kunnan palvelutuotannon järjestämistä ohjaavat kuntastrategia sekä sitä toteuttavat ohjelmat. Vuosittain vahvistettavan talousarvion tehtävänä on taas osoittaa, miten kuntastrategian mukainen toiminta aiotaan järjestää ja rahoittaa.

Tehokkaalla palvelutuotannolla on merkittävä rooli kunnan kasvun kestävyuden turvaamisessa. Erityisesti merkittävät ikärakenteen muutokset, yleinen väestön kasvu sekä kunnan maankäytön ja kaavoituksen kehittyminen edellyttävät palvelutuotannon tarkoituksenmukaisuuden säännöllistä arvioimista.

Palveluiden järjestämissuunnitelmassa tehdään vuosittain yleistarkastelu kunnan palvelutuotannosta. Tarkastelulla tuotetaan tietoa kunnassa tuotettavista palveluista, palvelutuotannon toimivuudesta sekä palvelukysynnän ja tuotantotapojen muutoksista. Tulevaisuudessa palvelutuotannon tarkastelua syvennetään palvelujen tuotteistuksen sekä toimitilojen ominaisuusluokittelun tuottaman tiedon pohjalta. Tässä vaiheessa palveluiden järjestämissuunnitelma kuvaa tuotantoa yleispiirteisesti samalla pohjustaen talousarviokehityksen taloudellisten resurssien jakamista.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Vuosittaisen talousarviovalmistelun käynnistämiseksi kunnanhallitus hyväksyy kunnan hallintosäännön 60 §:n mukaisesti talousarvion suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet, joiden perusteella toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Talousarvion 2022 valmistelun lähtökohdat Nurmijärvellä

Nurmijärven kunnan talouden ennuste kuluvan vuosikymmenen osalta näyttäytyy erittäin heikkona. Kunnan pitkään jatkuneen velkaantumisen ennakoidaan voimistuvan ja tilikausien kääntyvän alijäämäisiksi viimeistään 2023 vuodesta alkaen. Alijäämäkehityksen arvioidaan voimistuvan vuosittain siirryttäessä kohti kuluvan vuosikymmenen loppua. Ilman talouden sopeutuksia kunnan lainakanta ennakoidaan nousevan vuosikymmenen loppuun mennessä 400-500 milj. euron tuntumaan, kun lainakanta vuoden 2020 tilinpäätöksissä oli noin 200 milj. euroa.

Kunnan taloutta heikentävät erityisesti merkittävä palvelutuotannon menojen kasvu sekä suuret investoinnit. Kunnan tulorahoituksen kehitys on jäänyt käyttö- ja investointitalouden kasvusta, joka osaltaan on syventänyt kunnan kokonaistalouden rahoitusvajetta. Rahoitusvajeen kasvu on osaltaan johtanut velkaantumisen kroonistumiseen. Vuoden 2020 tilinpäätöksessä kertynyttä rahoitusvajetta oli muodostunut edelliseltä viideltä vuodelta noin 83 milj. euroa.

Palvelutuotannon menojen kasvu selittyy erityisesti sosiaali- ja terveysten menojen nousulla, mutta myös kunnan omassa palvelutuotannossa menojen kasvu on viime vuosina ollut merkittävää. Menoja Nurmijärvellä kasvattavat palvelutarpeiden nousu, yleissitoviin palkankorotuksiin liittyvä henkilöstökulujen nousu, työttömyydestä aiheutuvat Kelan työmarkkinatuen kuntaosuuksien nousu sekä sisäilmaongelmista aiheutuvat korjaukset, purkukulut ja väistöilakustannukset. Myös

huolettavan katuverkoston laajentuminen sekä asemakaava-alueiden yleinen rakentaminen johtavat osaltaan ylläpitomenojen kasvuun.

Vuoden 2022 tilinpäätösennusteessa tilikauden tuloksen arvioidaan painuvan 5,7 milj. euroa negatiiviseksi ja lainakannan nousevan 230 milj. euroon. Valtion koronatuet tasaavat kunnan talouden rahoitusjäämäisyyttä vielä vuonna 2021, mutta pitkällä aikavälillä rahoitusongelmien ennakoitaan voimistuvan. Kunnan toiminnan saattaminen taloudellisesti kestäväällä kehitysuralle edellyttää sekä palvelutuotannon menojen kasvun voimakasta hillitsemistä sekä investointitalouden tasapainottamista. Omaisuuden myynti tukee hetkellisesti kunnan talouden tervehdyttämistä, mutta ei kuitenkaan riitä ratkaisemaan rakenteellisia ongelmia kunnan tulojen ja menojen välillä. Loppu syksyyn ajoittuvassa NUUKA-ohjelman päivivitystyössä on tarkoitus tehdä linjavedot siitä, millä tavoin kunnan käyttö- ja investointitalous saadaan mitoitettua tulorahoituksen kantokykyä vastaavaksi. Myös valtakunnassa valmisteilla olevan sote-palveluiden uudistuksen vaikutukset kunnan talouteen arvioidaan osana NUUKA-ohjelman päivittämistä.

Talousarviokehys 2022 on laadittu siten, että kunnan oman palvelutuotannon osalta käyttötalouden kasvu on rajattu 1,5 prosenttiin. Suunnitelmavuodet 2023 ja 2024 tulevat niin ikään olemaan niukat, joka osaltaan huomioidaan varsinaisessa budjetoinnissa. Talousarviokehyksessä tilikauden tulosenuste on maltillisesti positiivinen noin 0,6 milj. euroa ja kokonaistalouden rahoitusvaje (=toiminnan ja investointien rahavirta) asettuu 23 milj. euroon. Toimialojen kehukset sisältävät NUUKA:n toimenpidesuunnitelmassa linjatut sopeutukset sekä muita erinäisiä sopeutuksia.

Talousarviokehys 2022

Talousarviokehys vuodelle 2022 on tehty ulkoisten ja sisäisten tuottojen ja kulujen pohjalta. Käyttötalouden kehys on annettu toimiala- ja liikelaitostasolla nettomääräisenä (=toimintakate). Enimmäisinvestoinnit on kehyksessä määritelty bruttomääräisenä. Investointikehys vuodelle 2022 on 50,0 milj. euroa.

Talousarviokehysten asettamisessa on huomioitu NUUKA-ohjelman ja NUUKA:n toimenpidesuunnitelman tavoitteet. Kehysvalmistelun lähtökohtana on käyttötaloudessa ollut vuoden 2021 talousarvio ja tilinpäätösennuste, koska vuosi 2020 oli koronan vuoksi poikkeuksellinen eikä näin ollen anna parasta mahdollista valmistelulähtökohtaa. Tämän lisäksi toimialoja ja liikelaitoksia on ohjeistettu huomioimaan keskeisiä toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia tulevalta vuodelta, joita lähtötasona vuoden 2021 talousarvio ja tilinpäätösennuste eivät sisällä.

Toimialojen ja liikelaitosten kehusehdotusten pohjalta on käyty neuvottelut toimialoittain, jonka jälkeen kehystä on tasapainotettu siten, että käyttötalouden kasvu on rajautunut kunnan oman toiminnan osalta vuoden 2021 tilinpäätösennusteeseen nähden -1,0 milj. euroon (-0,99 %). Sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta puolestaan kehys on 6,6 milj. euroa (4,9 %) vuoden 2021 tilinpäätösennustetta suurempi. Koko kunnan osalta kehyksen toimintakate on 0,4 milj. euroa (-0,2 %) kuluvan vuoden tilinpäätösennustetta pienempi. Tämä johtuu pitkälti vuodelle 2022 ajoittuvista poikkeuksellisen suurista maaomaisuuden luovutustuloista. Ilman näitä luovutustuloja kunnan toimintakate olisi n. 5,6 milj. euroa (+2,4 %) kuluvan vuoden tilinpäätösennustetta heikompi.

Käyttötaloudelle kustannuspaineita kuntatasolla syntyy vuonna 2022 erityisesti yleissitovista palkkaratkaisuista. Henkilöstökuluihin on kehyksessä varauduttu 1,5 prosentin korotuksella, jonka euromääräinen vaikutus henkilöstökuluihin on noin 1,2 milj. euroa.

Toimialoilla kustannuspaineita syntyy muun muassa varhaiskasvatuksen asiakasmaksu-uudistuksen myötä pienenevistä asiakasmaksutuloista, palvelusetelimenojen kasvusta, sisäisten

veloitusten indeksikorotuksista, kotihoidon- ja yksityisen hoidon tuen noususta, purettavien ja myytävien rakennusten tutkimuksista ja Kelan työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvusta. Helpotuksia menoihin on arvioitu syntyvän mm. NUUKA-toimenpideohjelman sopeutuksien myötä. Tuloissa merkittävimpana erona aiempiin vuosiin on merkittävät tonttien luovutuksesta saatavat tulot, jotka kääntävät kehysten tilikauden tuloksen niukasti ylijäämäiseksi. Ilman näitä tuloeria, tilikauden tulos olisi noin 5,5 milj. euroa negatiivinen. Olennaisia muutoksia toimintatuotoissa ja -kuluissa on eritelty tarkemmin toimiala- ja liikelaitoskohtaisissa kehyslaskelmissa.

Sosiaali- ja terveystalouden ostoarvioita nousevan kuluvaan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden noin 6,6 milj. euroa (4,9 %). Ennakoitu sote-menojen kasvu liittyy mm. koronavirus-pandemiasta aiheutuneen hoitovelan purkuun, yleiseen ikääntymisestä johtuvaan palvelutarpeiden kasvupaineeseen ja yleiseen yksikkökustannusten nousupaineeseen, joita aiheuttaa mm. yleissitovista palkankorotuksista ja ostopalveluhintojen indeksikorotuksista.

Kehyksessä vuoden 2022 verotuloarvio perustuu Kuntaliiton 5/2021 veroennustekehikkoon. Kunnallisveroprosentin ja kiinteistöveroprosenttien on oletettu säilyvän kuluvaan vuoden tasossa. Verotulojen arvioidaan nousevan kuluvaan vuoden tilinpäätösennusteesta noin 6,7 milj. euroa (3,3 %) ja vuoden 2020 tilinpäätöstasosta noin 12,8 milj. euroa (6,4 %).

Valtionosuusennuste perustuu Kuntaliiton 12.5. ennusteeseen. Tämän perusteella valtionosuuksien arvioidaan nousevan kuluvaan vuoden tilinpäätösennusteesta 1,7 milj. euroa (4,1 %). Vuoteen 2020 nähden valtionosuudet ovat kehyksessä 8,4 milj. euroa (-16,3 %) pienemmät, joka selittyy valtion koronatukien poistumisella kuntataloudesta vuodesta 2022 alkaen.

Rahoituserien arvioidaan säilyvän lähes samalla tasolla vuoden 2021 tilinpäätösennusteen kanssa.

Kunnan vuosikatteen arvioidaan kehyksessä asettuvan 24,7 milj. euroon. Vuosikatteella kyetään rahoittamaan investoinneista noin 50 prosenttia, jonka perusteella nettolainanoton arvioidaan asettuvan 17,5 milj. euroon. Siten kunnan lainakannan arvioidaan nousevan 242,5 milj. euroon vuoden 2022 loppuun mennessä.

Tiukasta käyttötalouden kehyksestä ja merkittävistä omaisuuden luovutustuloista huolimatta tilikauden ennustetaan kehyksessä olevan vain niukasti ylijäämäinen, noin 0,6 milj. euroa.

Käyttötalouden toimiala- ja liikelaitoskohtainen tasapainotettu nettomenoraami vuodelle 2022 ehdotetaan olevan seuraava:

	Kehys 2022	Tilinpäätösennuste 2021	Muutos TPE21-KEH22 (euroa)	Muutos TPE21-KEH22 (prosenttia)
Konsernipalveluiden toimiala	-10 939 021	-10 557 486	-381 535	3,6
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	-97 155 610	-95 792 289	-1 363 321	1,4
Ympäristötoimiala	8 537 404	453 935	8 083 469	1780,8
Sosiaali- ja terveystaloudet	-139 503 288	-132 951 336	-6 551 952	4,9
Aleksia liikelaitos	260 340	-28 472	288 812	-1014,4
Nurmijärven vesi liikelaitos	5 413 000	5 040 080	372 920	7,4
yht.	-233 387 175	-233 835 568	448 393	-0,2

Investointien bruttomääräinen enimmäistaso vuodelle 2022 ehdotetaan olevan seuraava:

	Kehys 2022	Tilinpäätösennuste 2021	Muutos TPE21-KEH22 (euroa)	Muutos TPE21-KEH22 (prosenttia)
Bruttoinvestoinnit	-50 000 000	-46 829 000	-3 171 000	6,8

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus:

1. päättää hyväksyä palveluiden järjestämissuunnitelman ja talousarviokehyyksen vuodelle 2022 sekä talousarvion laadinta-ohjeen,
2. valtuuttaa talousjohtajan tekemään tarvittaessa kehyykseen toimialojen sekä liikelaitosten välisiä kehyyssiirtoja toimialajohtajien ja liikelaitosten johtajien yhteisiin esityksiin perustuen, sekä
3. toteaa, että talousarviokehyyistä muutetaan tarpeen mukaan, mikäli meno- ja tuloarvioihin syntyy oleellisia poikkeamia talousarviovalmistelun alkuvaiheessa.

Valmistelija

talousjohtaja Ville Rajahalme, etunimi.sukunimi@nurmijarvi.fi

taloussuunnittelupäällikkö Erno Kontio, etunimi.sukunimi@nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.